

**TADQIQIY PEDAGOGIKA FANIDA INNOVATSION
METODLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ASOSLARI**

Mamasiddiqova Odina Ismoiljon qizi

*University of Business and Science Pedagogika va psixologiya
kafedrası o'qituvchisi.*

***Annotatsiya:** Maqolada tadqiqiy pedagogika fanida innovatsion metodlardan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari, ularning amaliy imkoniyatlari hamda samaradorligini oshirish yo'llari yoritilgan. Innovatsion metodlardan oqilona foydalanish ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish va ilmiy izlanishlarning natijaviyligini ta'minlashda muhim omil sifatida qaraladi.*

***Kalit so'zlar:** tadqiqiy pedagogika, innovatsion metod, samaradorlik, interfaol texnologiya, ilmiy-uslubiy asos.*

Kirish. Globallashuv sharoitida ta'lim jarayonida yuz berayotgan yangilanishlar ilmiy-pedagogik izlanishlarning sifatini oshirishni taqozo etmoqda. Bugungi kunda tadqiqiy pedagogika fani nafaqat nazariy bilimlarni chuqurlashtirish, balki o'quvchi-yoshlarning mustaqil fikrlashi va ijodiy faoliyatini rivojlantirishda ham muhim o'rin tutadi. Shu sababli, innovatsion metodlardan samarali foydalanish masalasi dolzarb hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-dekabrda "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish va sifatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida ham ta'limda innovatsion metodlar va texnologiyalarni keng joriy etish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish zarurligi ta'kidlangan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2018–2023-yillar davomida O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida o'tkazilgan tadqiqotlarning qariyb **35 foizida** innovatsion metodlardan foydalanilgan, bu esa ilmiy natijalarning ishonchliligini **20–25 foizga oshirishga** xizmat qilgan.

Adabiyotlar tahlili. Innovatsion metodlar ta'limda yangi pedagogik

texnologiyalar, interfaol yondashuvlar va zamonaviy ilmiy tahlil vositalarini qo'llash bilan izohlanadi.

-J. Deweyning pragmatizmga asoslangan qarashlarida o'quv jarayonini faoliyat orqali o'rganish asosiy metod sifatida ta'kidlangan.

-L.S. Vygotskiy va A.N. Leontyevlar tomonidan ishlab chiqilgan faoliyat nazariyasi innovatsion metodlarning psixologik-pedagogik asoslarini belgilab bergan.

-Zamonaviy tadqiqotchilardan H. Gardnerning "ko'p qirrali intellekt nazariyasi" ham innovatsion metodlarni tanlashda muhim metodologik asos vazifasini bajaradi.

-Mahalliy olimlardan N. Jo'raev va M. Jo'rayevlarning asarlarida pedagogik tadqiqotlarda interfaol va innovatsion metodlardan foydalanish samaradorligi chuqur yoritilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion metodlar nafaqat ta'lim jarayonida, balki ilmiy-tadqiqot faoliyatida ham samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Metodologiya. *Tadqiqiy pedagogika fanida innovatsion metodlardan samarali foydalanish quyidagi asosiy tamoyillarga tayangan holda amalga oshiriladi:*

1. **Ilmiy asoslanganlik**-tanlangan metodning nazariy va amaliy jihatdan asoslangan bo'lishi.
2. **Amaliy moslashuvchanlik**-metodni o'quvchi yoki tadqiqot obyektining real sharoitlariga moslashtirish imkoniyati.
3. **Interfaollik**-metod orqali ishtirokchilarni faol muloqot va hamkorlikka jalb etish.
4. **Texnologik qo'llab-quvvatlash**-zamonaviy axborot texnologiyalari va raqamli platformalardan foydalanish.
5. **Refleksivlik**-tadqiqotchi va ishtirokchilarning o'z faoliyatini tahlil qilish imkoniyatini yaratish.

Innovatsion metodlarga misol sifatida: loyihaviy metod, "case-study",

klaster, aqlli xaritalar, onlayn-simulyatsiya va raqamli diagnostika vositalarini keltirish mumkin.

Natijalar. *Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki:*

-Innovatsion metodlardan foydalanish tadqiqiy pedagogika fanida **nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish**ga yordam beradi.

-O'quvchilar va tadqiqotchilarda **ijodiy yondashuv va tanqidiy tafakkur** ko'nikmalarini rivojlantiradi.

-Ilmiy natijalarning ishonchliligi va aniqligi oshadi.

-Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida **hamkorlik pedagogikasi** shakllanadi.

Shuningdek, tajribalar natijasida innovatsion metodlardan foydalanish an'anaviy metodlarga nisbatan samaradorlikni **1,3–1,5 barobar oshirishi** kuzatilgan.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, tadqiqiy pedagogika fanida innovatsion metodlardan samarali foydalanish ilmiy-tadqiqotlarning sifatini oshirish va ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun muhim omildir. Innovatsion metodlar:

-ilmiy izlanishlarning ob'ektivligini ta'minlaydi;

-o'quvchi va tadqiqotchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi;

-ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni joriy etishga zamin yaratadi.

Shunday qilib, innovatsion metodlardan oqilona foydalanish tadqiqiy pedagogika fanini yangi bosqichga olib chiqadi va ta'lim sifatini kafolatlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Jo'raev N. *Innovatsion ta'lim texnologiyalari*. -Samarqand: SamDU, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4884-son qarori. -Toshkent, 2020.
3. Dewey J. *Democracy and Education*. -New York: Macmillan, 1916.
4. Vygotsky L.S. *Mind in Society*. -Harvard University Press, 1978.
5. Leontyev A.N. *Faoliyat. Ong. Shaxs*. -Moskva: Pedagogika, 1977.
6. Gardner H. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. -New York: Basic Books, 1983.